

DAGENS NYHETER.**DN DEBATT**En utskrift från Dagens Nyheter, 2026-09-04 11:15
Artikeln ursprungsadress: <https://www.dn.se/debatt/anda-in-i-kaklet-vill-regeringen-inskranka-vara-rattigheter/>

***DN Debatt.** ”Ända in i kaklet vill regeringen inskränka våra rättigheter”*

Publicerad i går 20:00

Avvecklingen av rättigheter har pågått i över tio år, många gånger utan att lagändringar har utretts på det sätt som regeringsformen anger, skriver artikelförfattaren. Foto: Alexander Mahmoud

DN DEBATT.

Sverige går till val om drygt en vecka. In i det sista har Tidöregeringen tagit nya steg för att begränsa rättssäkerheten och yttrandefriheten. Ministrar klafsar runt i pågående rättsfall och hänger ut medier och journalister som vågar sig på granskning. Det är ett fräckt angrepp på den fria åsiktsbildningen, skriver yttrandefrihetsexperten Nils Funcke.

Val 2026

Få ut mer av DN som inloggad

Du vet väl att du kan skapa ett gratiskonto på DN? Som inloggad kan du ta del av flera smarta funktioner.

✓ Följ dina intressen

✓ Nyhetsbrev

Logga in

Skapa konto gratis

Ända in i kaklet, eller möjligtvis väggen, tar Tidöregeringen initiativ för att begränsa yttrandefriheten, urgröpa rättssäkerheten och försvaga tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetslagens status som grundlag.

1. I slutet av augusti förklarade Tidöpartierna att förslaget från en utredning om att ”rödflagga” gängkriminella och deras anhöriga ska vidgas till att omfatta även deras yttranden. Enligt justitieminister Gunnar Strömmer (M) är det otillständigt att kriminella genom att producera musik, bilder och böcker slår mynt av sin brottslighet. Tidöpartierna anser att intäkterna från sådana skildringar ska tillfalla brottsoffren. Det kan i förstone låta rimligt.

Men intäkter från allt kulturellt skapande kan redan i dag utmätas för att betala skadestånd och böter som fastställs av en domstol. Den som avtjänat sitt straff och betalat sina skulder ska inte drabbas av statliga konfiskationer och få sin yttrandefrihet begränsad. Den som sonat sina brott ska ges en ny chans såväl ekonomiskt som socialt. Regeringen förslag att det ska vara straffritt att hänga ut sexualbrottslingar öppnar för lynchjustis och att samhället överger sitt monopol på att döma och straffa.

Lukrativ kriminalitet? Foto: Lina Alriksson

Även om det formellt inte skulle innebära att sådana yttranden blir straffbara strider det mot den mest centrala bestämmelsen i mediegrundlagarna, förbudet för det allmänna att med administrativa åtgärder begränsa yttrandefriheten eller hindra spridningen av yttranden.

Om man anser att sådana skildringar förleder unga och utgör ytterligare ett angrepp på brottsoffren är det av respekt för

rättssäkerheten bättre att låta dagens bestämmelser om olaga våldsskildring och uppvigling även omfatta sådana yttranden.

2. **Den utredning regeringen** tillsatte i mitten av augusti ska bland annat lämna förslag om ett nytt yttrandefrihetsbrott (Dir. 2026:91).

Att göra olaga integritetsintrång till ett yttrandefrihetsbrott har tidigare utretts och avvisats av bland annat Yttrandefrihetskommittén (SOU 2012:55) Enligt kommittén saknades motiv och skulle utgöra en långtgående begränsning av yttrandefriheten. Det är skäl som är giltiga än i dag. Regeringens hänvisning till den tekniska utvecklingen där man med AI kan skapa falska yttranden om enskilda är ett skenargument. Sådana texter och bilder kan redan i dag lagföras om de utgör förolämpning, olaga hot eller förtal – rättsfall saknas inte.

Mediegrundlagarna innehåller ett stort antal så kallade delegationsregler. Vissa är motiverade och träffar inte själva kärnan i den fria åsiktsbildningen, medan andra träffar yttranden som ska bedömas enligt vanlig lag och inte enligt bestämmelserna i grundlag, till exempel vissa personuppgifter i grundlagsskyddade databaser.

Det skulle innebära ett grundskott mot forskarnas trygghet att publicera rapporter och veta att inga andra åtgärder än de som anges i grundlagarna kan vidtas mot dem och deras rapporter eller uppgiftslämnare

3. **För att komma åt forskningsfusk** anser regeringen att vanlig lag och inte grundlag ska gälla för forskningsrapporter som publicerats eller är tänkt att publiceras i grundlagsskyddade medier. Möjligheten att vidta åtgärder såväl efter som innan en publicering som anses innehålla forskningsfusk strider mot grundlagens förbud mot förhandsgranskning och hindrande åtgärder. Det skulle utgöra ett grundskott mot forskarnas trygghet att publicera rapporter och veta att inga andra åtgärder än de som anges i grundlagarna kan vidtas mot dem och deras rapporter eller uppgiftslämnare. Det finns redan i dag ett etablerat system som ska fånga upp och beivra oredlighet inom forskningen.

Med några undantag, till exempel införandet av meddelarfrihet för vissa privaträttsliga verksamheter har nya brott, delegationsregler och sänkta trösklar för det straffbara under de senaste drygt tio åren adderats till varandra.

● Tryckfrihetsbrottet utlandsspioneri och obehörig befattning med hemlig uppgift begränsar meddelar- och anskaffarfriheten

även i de fall det saknas uppsåt att gå främmande makt tillhanda.

- Begränsningar av offentlighetsprincipen. Ett exempel är sekretessen inom Natosamarbetet. Det är det inte längre Sveriges riksdag som fastställer vad som ska falla under sekretess. Denna rätt har överlåtits till Natohögkvarteret.

Fotoförbud. Foto: Lisa Mattisson

- Avbildningsförbudet har träffat anskaffning av uppgifter för publiceringssyfte. I brist på ett försvarlighetsrekvisit har tillämpningen av skyddslagen i flera fall blivit fullständigt orimlig.
- Demonstrationsrätten. Ändringar i ordningslagen har gett polisen befogenhet att geografiskt eller tidsmässigt flytta eller neka tillstånd till en allmän sammankomst med hänsyn till säkerheten inte bara vid eller i anslutning till en demonstration utan generellt.
- Den svenska yttrandefriheten tillkommer ”var och en”, alla som vistas i Sverige. Det är generöst och inkluderande och har sett som ett led i integrationen. Men den införda vandelsprövningen ska enligt regeringens proposition och uttalanden från statsråd även omfatta yttranden som inte är brottsliga, och vägas in vid en ansökan eller omprövning om uppehållstillstånd.

- Förutsättningarna att bistå andra länder med rättsliga åtgärder, till exempel förhör, inom det tryckfrihetsrättsliga området regleras genom en delegationsregel i vanlig lag.
- Mediestödet. Från att tidigare fördelats utifrån mätbara kriterier ska nu en myndighet, Mediestödsnämnden, även värdera innehållet enligt en demokratibestämmelse som lämnar utrymme för godtycke.
- Förtalsbestämmelsen. Förtal av tjänsteman faller numera under allmänt åtal. Tröskeln för allmänt åtal vid förtal har generellt sett sänkts.

Listan är allt annat än komplett. Den skulle bli än längre om även äldre bestämmelser som indragning av utgivningsbevis skulle adderas.

Ledarna för regeringspartierna har offentligt uppmanat Migrationsverket att inte tillämpa gällande lag

De **förändringar som genomförts** har många gånger föregåtts av en bristande beredning. Det har varit korta utrednings- och remisstider, grundläggande fri- och rättigheter har beskrivits som ”grundlagnära” och utretts av ensamutredare utan djupare kunskaper om yttrandefrihetsregleringen. Allvarlig kritik från lagrådet har negligerats.

Den bristande respekten för grundläggande rättsprinciper har också tagit sig uttryck i att enskilda statsråd lagt sig i pågående rättprocesser. Ledarna för regeringspartierna har offentligt uppmanat Migrationsverket att inte tillämpa gällande lag, utan vänta med beslut om uppehållstillstånd i avvaktan på en stramare migrationslagstiftning. I stället för det ständigt omhuldade ”armslängds avstånd” har statsråd beskyllt medier och enskilda reportrar för att ha en politisk agenda eller stå i beroendeställning till klimataktivister.

Även etablerade demokratier kan vittra sönder inifrån

Den **svenska yttrandefriheten** står stark internationellt sett. Men även etablerade demokratier kan vittra sönder inifrån.

Det må vara en from förhoppning att den kommande regeringen ska tillsätta en kommitté med uppdraget att se över mediegrundlagarna och lagar med den uttryckliga ambitionen att stärka den fria åsiktsbildningen.

Läs fler artiklar från [DN Debatt](#):

Liberalernas partiledare Simona Mohamsson: [”Tidöregeringen är den mest liberala i modern tid”](#)

Handelshögskolans rektor Lars Strannegård: [”Den akademiska friheten i USA är ett minne blott”](#)

Har du upptäckt ett fel?

Kontakta DN

Text

Nils Funcke, journalist och yttrandefrihetsexpert

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt